

דבר העורך

הפרשת חלה על קבוקים

כתב בספר **דברי דוד** (חלק ג יר"ד סימן נא, הובא בספר מאיר עוז עמוד 400) את אופן הכנת הקבוקים, כדלהלן:

מניחים את הבוטנים במערבל, שופכים עליהם תוך כדי הסיבוב סירופ של מים וגלוקוז, ומוסיפים קורנפלור שנדבק עליהם תוך כדי ערבוב כדי שלא ידבקו אחד לשני, ואחר כך שופכים שוב פעם סירופ, וקמח חיטה כמות של הבוטנים, משך כל השלבים אורך כשעתיים.

בהמשך הם עוברים למחבת של אור חם וגז, ומתייבשים בקליה על ידי עירבוב בכף מיוחדת, במהלך הייבוש הקורנפלור מתנפח בתוך הקבוקים והופך לאוורירי, וזה הסיבה שהקבוקים מתבקעים.

בבוטנים האמריקאים התהליך זהה, אך כמות הקורנפלור נמוכה יותר, ולכן אינם מתנפחים כמו הקבוקים, והציפוי נשאר דחוס.

ומסיק, שמצד הדין אין חיוב הפרשת חלה, כדין בצק שאופין אותו בשיפוד, שאין בו תורת לחם ופטור מן החלה. ומכל מקום יש להחמיר להפריש חלה בלי ברכה לחוש לדעת הש"ך שמחייב בחלה.

מאידך כתב בספר **משפטי ארץ** (פרק א הערה 15) שכל סוגי הבוטנים האמריקאים והקבוקים אינם חייבים בהפרשת חלה.

טעם ראשון, שאין לבוטנים תואר לחם ומעיקר הדין אין צריך להפריש חלה. ומצד הטעם הזה יש אומרים בדת רבינו תם שפתיים ואטריות חייבות בחלה, ואין חיסרון שאין להם תואר לחם וצריך להפריש מהם חלה בלא ברכה.

טעם שני, כיון שצורת הייצור של ציפוי הקבוקים נעשה באופן ששופכים סירופ תוך כדי סיבוב המערבל שנמצאים בו בוטנים, וכך הקמח נדבק לבוטנים. נמצא שהבצק נוצר תוך כדי הציפוי של הבוטנים, ואינו נחשב עיסת לחם כלל, ולא נקרא 'עריסותיכם' שהתורה חייבה בחלה, ולא צריך להפריש כלל.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת קבוקים'

בוטנים מצופים בקמח

תוכן העניינים: תקציר סדרת הגיליונות בנושא 'ברכת עיקר וטפל'; גיליון 411 'ברכת סלט פירות', 412 'ברכת קוגל יאפצ'יק', 413 'ברכת שוקולד עם דגנים', 414 'טעם דגן בשוקולד', 415 'ברכת גלידה בגביע', 416 'ברכת עוגת גבינה', 417 'ברכת שניצל עוף', 418 'ברכת שניצל צמחי', 419 'ברכת שוקולד ממולא'.

בהמשך לכך הנושא בגיליון הנוכחי מספר 420, 'ברכת קבוקים ובוטנים אמריקאים', מה צריך לברך באכילת 'קבוקים', 'בוטנים אמריקאים' ו'בוטנים קראנצ', ומדוע?

מה מקוה מטהר

בשמחה רבה הגנו להודיע
כי לאור ההתעניינות הגוברת והתגובות הלהבות
וכהמשך למעשה המזתק למי בחוזה
יתקיים שיעור נוסף ומשלים

בעניין
מקוואות
למעשהגיליון
מצאת

**עיי אדריכל יועץ המקוואות בארץ ובעולם
הרר משה גולדברג שליט"א**

מומחה בתכנון ובניית מקוואות בדיור ובקרקע החלה
מקוואות המבוססים על פי תהום ועל מניינות | שושפתו בשילוב למילוי האמצעות - השיטות
בביצוע המעשי במשנה | הפוסטלים המסללים את המקווא | בניית מקוואות למעשה | ועוד
ביום חמישי פרשת ויגש ט טבת תשפ"ד
בין השעות 2:00 - 3:00 בבתי
בבית הרד"ק פניקס קולר שכונת בית ישראל ירושלים

«« הודעתנו להעריך ייעוץ ומועץ בידי מקוואות החמורים »»

שמענו ותחי נשמעם
בברכת התורה

מועץ שוטפים נקיים בחלונות הממוקמים לרוב לים של תחום התורה
אם אין מנוח או חדר, מלווה התורה ביום חם מותקן ומתקן את המכונה הממוקמת שלכם
חיוני בעשירי ועל חלקי הבאות המיועדים: ורד בימים 004-004-053

על ידי
הילכתא
חירות לחיות כהלכה

נושא הגיליון: הלכה והתעניינות בקרב בני התורה המבוססים על פי תהום ועל מניינות | שושפתו בשילוב למילוי האמצעות - השיטות
בביצוע המעשי במשנה | הפוסטלים המסללים את המקווא | בניית מקוואות למעשה | ועוד
ביום חמישי פרשת ויגש ט טבת תשפ"ד
בין השעות 2:00 - 3:00 בבתי
בבית הרד"ק פניקס קולר שכונת בית ישראל ירושלים

ציפוי מקמח תירס

קבוקים מקמח תפוחי אדמה

קבוקים עם שומשום

רביליו

קנצ'

קבוקים בלי שומשום

יותר מתפורר, ושם השאלה, האם ברכתו 'האדמה' או 'שהכל'.

2. צדדי החקירה

מאכל אחד = מזונות: האוכל 'קבוקים' ו'בוטנים אמריקאים' מברך רק 'מזונות' על הציפוי ופוסר את הבוטנים, כיון שהוא מאכל אחד, והציפוי בא 'לטעם' ולא 'לדבק', ועל זה נאמר הכלל 'כל שיש בו מחמשת מיני דגן' נהפך לעיקר. ולמרות שהבוטנים הוא הרוב, מכל מקום הציפוי שהוא מין דגן נהפך לעיקר מדין של 'כל שיש בו'.

מאכל אחד = האדמה: נחשב מאכל אחד, ומברך 'האדמה' על הבוטנים שבפנים שהם עיקר המאכל, ופוסר את הציפוי שבא להוסיף טעם לבוטנים, ותמיד הציפוי בטל לחלק הפנימי, וכמו שמנהג העולם לברך על שניצל עוף 'שהכל', למרות שהציפוי הוא מין דגן, מכל מקום הציפוי בטל לחלק הפנימי שהוא העיקר. והרי ניכר צורת הבוטן הפנימי בשלמותו, ולכן החיצוני מוגדר כציפוי והעיקר הוא הבוטן הפנימי.

ויש להוסיף כדמות ראה, שהרי הבוטן נמכר ונאכל בפני עצמו, ואילו ציפוי של קבוקים לא נמכר ונאכל בפני עצמו, בשונה משוקולד שנמכר ונאכל בפני עצמו. ועוד שמוכרים קבוקים בחנות פיצוחים הרי שהעיקר שבו הוא הבוטן, ולא נמכר בחנות מאפים.

מאכל אחד = תלוי בעובי: יש להבדיל בין 'קבוקים' לבין 'בוטנים אמריקאים', וכל אחד כשמו כן הוא, קבוקים נקרא שם חדש כי יש כאן מאכל חדש שנקרא קבוקים, ויש בפנים בוטנים להטעימו ופחות נרגש טעם הבוטנים, אבל בוטנים אמריקאים הוא בוטן מצופה, וכמו שיש בוטן מצופה בסוכר או במלח, יש בוטן מצופה בדגן, ומורגש מאוד טעם הבוטן, ולכן ברכתו 'האדמה'.

שני מאכלים = שתי ברכות: שני החלקים נחשבים

האם הבוטנים עיקר, משום שניכרים היטב בצורתם הטבעית ואינם בטלים, או הציפוי עיקר, או שניהם עיקרים ומברך על כל חלק את ברכתו הראויה.

1. ציפוי קמח דגן

מילוי וציפוי: בגיליון הקודם התבאר, שלגבי אגוז מטונן בדבש או בסוכר ברכתו 'העץ', ויש אומרים שתי ברכות, ויש שנהגו לברך 'שהכל'. ולגבי סוכריות ושוקולדים ממולאים בפרי, יש חקירה באופן של 'שתיים שהן ארבע' - שני צדדים, וכל צד מתחלק לשנים: צד ראשון האם מוגדר כעיקר אחד, ואם כן יש ספק אם נחשב 'שוקולד ממולא' או 'פרי מצופה', ונפק"מ מי העיקר. צד שני - שמוגדר כשני עיקרים נפרדים, ואם כן יש ספק אם לברך שתי ברכות, או ברכה אחת לפי הרוב או לפי החשוב.

חמשת המינים: בהמשך לכך, בגיליון הנוכחי נדון לגבי קבוקים ובוטנים אמריקאים, שהם בוטנים עם ציפוי העשוי בדרך כלל מקמח דגן לטעם משובח, האם אומרים שכל המאכל ברכתו 'מזונות', מכח הכלל של 'כל שיש בו'.

שהרי הכלל הוא 'כל שיש בו אחד מחמשת מיני דגן, מברך על הדגן 'מזונות' ופוסר את הכל', אפילו אם הוא מיעוט כנגד רוב המאכל בתערובת, כיון שבא 'לטעם' ולא 'לדבק', שחמשת המינים חשובים, וכשנא להכשיר את התבשיל הוא העיקר.

בבוטנים מצופים יש שתי סוגים עיקריים, בשניהם הציפוי עשוי מקמח חיטה, וההבדל ביניהם הוא בעובי והמרקם של הציפוי, יש סוג ציפוי דק שנקרא בוטנים אמריקאים, ויש ציפוי עבה שנקרא 'קבוקים' ויש סוג שמוסיפים בעבה גם שומשום.

חשוב לציין, שישנם סוגים נוספים של בוטנים מצופים בקמח, אך לא מקמח חיטה אלא מקמח אורז או קמח תפוחי אדמה או קמח תירס, והסימן היכר שהציפוי לא חלק אלא

בוטנים אמריקאים

נא לגבי שקדים מצופים טוכו, שהקליפה טפילה פרי ומברך רק על העיקר, ולמרות שכאן הציפוי מזונות, מכל מקום הוא טפל ובטל לחלק הפנימי שהוא עיקר המאכל, וגם מין דגן יכול להיות טפל, שהרי גם פת טפילה למליח. וכתב הג"ר אברהם צבי הכהן שליט"א (כיצד מברכים עמוד לח) בשם הג"ר שמואל הלוי ואזנר, שעל בוטן אמריקאי מברך 'האדמה' ולא 'מזונות', כיון שציפוי אינו עיקר המאכל, כמו שמנהג העולם לברך על שניצל 'שהכל'.

ויש מדייקים, שהשבט הלוי דיבר רק לגבי בוטנים אמריקאים שהם ציפוי דק ומועט על גבי הבוטן, ובהם נימק שניכר צורת הפרי ולכן נקרא ציפוי שהוא טפל לעיקר, כמו שכתב באותה תשובה ששניצל עוף ברכתו 'שהכל' כי הציפוי בטל לעיקר הפנימי, אבל בציפוי עבה של 'קבוקים' שלא ניכר צורת הפרי אולי אין דינו כציפוי.

ולדעת הג"ר אשר ויס שליט"א (מנחת אשר חלק ב סימן טז אות ג) על קבוקים מברך 'האדמה', כמו שעל שניצל מנהג העולם לברך 'שהכל', כי הציפוי לעולם טפל לחלק הפנימי שמצופה על ידו. ועוד כיון שהבשר והבוטן ניכרים בפני עצמם בצביונם הטבעי והמלא, והקמח בציפוי מעורב עם ביצים שמן וסוכר וכדומה, ואינו ניכר בצביונו וחזותו, טפל הוא לגבי העיקר.

הבדל בין הסוגים: לדעת הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל (חוט

שני ברכות ס"ק לג ד"ה אמנם עמוד 10), והג"ר צבי ובר שליט"א (שיעורי ברכות, ובהוראה לרבני הילכתא), והג"ר יחיאל מיכל שטרן שליט"א (אמרי יעקב על חכמת אדם עמוד 10), והג"ר עמרם פריד שליט"א (בהוראה להג"ר יוסף אביטבול שליט"א), הבוטנים והציפוי נחשבים למאכל אחד, שמברך באכילתו רק ברכה אחת על העיקר שבו ופוסט את הטפל, ולכן בציפוי דק שנקרא 'בוטנים אמריקאים', מסתבר שצריך לברך 'האדמה', כי העיקר זה הבוטנים, ומתכוין בעיקר לאכילת הבוטנים, והקמח טפל ונפטר בברכה, ולא אומרים את הכלל 'כל שיש בו', כי מטרת הקמח בשביל יופי המאכל, ואפילו שהוא נותן טעם, לא נחשב שחפץ לאכול דגן,

אלמנדוס (מנטצ'ס)

מאכלים עיקריים, וצריך לברך גם 'מזונות' וגם 'האדמה'; א. כי לא עובר טעם מהבוטנים לציפוי ומהציפוי לבוטנים. ב. רוצה גם את הבוטנים, שהרי ציפוי לבד לא היה קונה, וכשמו כן הוא 'בוטנים אמריקאים', ומאידך הציפוי יש לו חשיבות. ולכן צריך להפריד אחד מהקבוקים, ולברך עליו שתי ברכות.

3. שיטות הפוסקים

מזונות: לדעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (חכו ממתקים חלק א סוף עמוד 3ט, וזאת הברכה הערות ומקורות ללוח הברכות ס"ק יב עמוד 398), והג"ר משה שטרנבוך שליט"א (תשובות והנהגות כרך ה סימן סג אות ב), והג"ר נתן קופשיץ שליט"א (בהוראה להג"ר מרדכי פטרפרינד שליט"א), והג"ר מאיר סירוטה שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא), ומדריך הכשרות של העדה החרדית (פסח תשפ"ג חלק ב עמוד 77, וכן מופיע על חלק מהאריות ב. מזונות), והג"ר אלכסנדר מנדלבוים שליט"א (וזאת הברכה לוח ברכות ערך בוטנים אמריקאים, מעיין הברכה פרק ז אות יג), והג"ר שמחה רבינוביץ שליט"א (פסקי תשובות סימן רח אות ו), והג"ר משה לייב לוי שליט"א (בית מלא עמוד 3ט), ברכת קבוקים ובוטנים אמריקאים 'מזונות', כי הציפוי נותן טעם חשוב, ונחשב כמו תערובת שהקמח שבה ניתן לטעם, ונאמר בו הכלל 'כל שיש בו מין דגן'. ובפשוטו לא צריך לכוין לפטור, כי הוא טפל בעצם.

ולדעת התשובות והנהגות צריך לכוין שהברכה תחול גם על הבוטנים, כיון שגם הבוטנים חשובים אצלו. ולדעת הילקוט יוסף (ברכות עמוד תלא), וחזון עובדיה (ברכות עמוד רפט), בוטן מצופה ברכתו 'מזונות'. ואם יכול יפריד את החיפוי מהבוטן, ויברך על החיפוי מזונות, ויכוון לפטור בברכתו גם את הבוטן, שהרי על כל מידי דזיין אם בירך עליו 'מזונות' יצא.

האדמה: לדעת הג"ר שמואל הלוי ואזנר זצ"ל (שו"ת שבט הלוי חלק ו סימן כד) פרי שיש עליו ציפוי מועט של קמח חיטה, הציפוי שהוא כצורת הפרי נחשב כקליפה, ומברך כברכת הפרי שהוא העיקר, כמבואר במשנ"ב (סימן רד ס"ק

שנחלקו הפוסקים האם ברכתם 'מזונות' או 'האדמה', לפיכך ראוי להפריד את אחד מהבוטנים, ולברך 'בורא מיני מזונות' על הציפוי, ו'בורא פרי האדמה' על הבוטן, או לפוטרים בברכת מאכלים אחרים.

4. קרנץ

ציפוי קמח אורז: יש סוג מצוי מאוד של קבוקים שנקרא בוטן קרנץ' ישראלי, מצופה בתערובת פיקנטית, ומוכר גם בשם 'קבוקים כשר לפסח' לאוכלי קטניות. ויש גם סוג שנקרא 'רביולי גריל', שהוא חטיף בוטנים מצופים בתערובת בטעם גריל. הציפוי שלו עשוי מקמח אורז, וברכתו 'האדמה' כפי שכתב במדריך הכשרות וכן מופיע על גבי האריזות ב. האדמה, כיון שבאורז אין את הכלל של 'כל שיש בו', וממילא הולכים לפי הרוב, והרוב הוא הבוטן.

ולגבי הקמח אורז עצמו, יש נדון בפוסקים מה לברך, ובפשטות ברכתו 'מזונות' כברכת אורז, ולכן אם הפריד את הבוטן מהציפוי, יברך על הציפוי שהוא מאורז 'מזונות'.

יש הבדל הניכר לעין במציאות בין הקבוקים הרגילים לקבוקים המיוחדים: א. הקרנצ' נוטה לצהוב כתום, לעומת ציפוי של קמח חיטה שהוא צבע חום. ב. שכבת תיבול ניכרת של תבלינים מרובים מכוסה מכל הצדדים, לעומת קבוקים רגילים שאין עליהם הרבה תבלינים. ג. הציפוי של הקרנצ' פריך, לעומת הציפוי של קמח חיטה שהוא קשיח.

בוטנים מצופים בקמח תפוחי אדמה (מצוי רק בערב פסח בחנויות שיש להם קבוקים כשר לפסח לאוכלי קטניות, שערי הברכה עמוד תקמט), הולכים לפי המילוי שדרך כלל הוא גם הרוב וברכתו 'האדמה'. ואם אוכל את הציפוי לחוד, ברכתו 'שהכל'.

יש עוד סוג שקרוי 'מיאסי' בוטנים קלויים בציפוי פיקנטי מקמח תירס 28%, וקמח חיטה 17.7% ויש לעיין מה ברכתם הראויה.

5. מאנצ'ס

יש לחקור כיצד מברכין על מאנצ'ס, שיש לו תערובת של קבוקים + בוטנים בלי ציפוי + גרעיני חמוניות עם ציפוי של מזונות, עם מלא תבלינים, והשאלה האם נחשב תערובת שהכל נאכל ביחד, וברכתו כברכת העיקר, או האדמה לפי הבוטנים או מזונות לפי הציפוי, או דלמא צריך לברך על כל מוצר לחוד.

ולדעת הג"ר מאיר סירוטה שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא), מברך רק 'מזונות' ופותר את כל התערובת. ויש מצדדים שנחשב כמאכלים נפרדים ומברך על כל חלק את ברכתו הראויה.

והכלל של 'כל שיש בו' נאמר רק כשחפץ באכילת הדגן עצמו. אבל באכילת קבוקים שיש עליהם ציפוי עבה של הרבה קמח, מברך 'מזונות' ופותר את הבוטנים, כי כוונתו לאכול דגן עם בוטנים, והקמח הוא העיקר, מכח הכלל של 'כל שיש בו'.

והוסיף הגר"צ ובר, שבציפוי עבה אפילו אם יש כאן ספק, עדיף לברך 'מזונות', כי בדיעבד מזונות מועיל לפטור את הבוטנים, שכל מידי דזיין אם בירך עליו 'מזונות' יצא כמבואר בביאור הלכה (סימן קסז סעיף י ד"ה במקום. סימן רח סעיף ז ד"ה עד) ובשער הצינון (סימן רח ס"ק לא). ולמרות העובדה שמהנדסי מזון של החברה מגלים, שבשני הסוגים - 'בוטנים אמריקאים' ו'קבוקים' יש כמות זהה של קמח, וההבדל הוא שבציפוי העבה של הקבוקים מנפחים אותם באמצעות חומרי תפיחה (כמו קמח תפוחי אדמה או קמח תירס), ולכן המאכל יותר עבה, למרות זאת יש לציפוי חשיבות נוספת מחמת הניפוח, ודעתו עליו יותר.

להפריד ולברך שתי ברכות: לגבי 'קבוקים' דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (שבות יצחק הלכות סוכה עמוד קלו, הליכות יום ביום הלכות ברכות חלק ב עמוד תקיד), לאחר שהראו לו את המאכל, הכריע שיש ספק בברכת הקבוקים, ויתכן שמוגדר כשתי מאכלים נפרדים, כי לא עובר שום טעם מהציפוי לבוטנים, לכן עדיף להפריד את הציפוי מהבוטן, ולברך על כל חלק לחוד את ברכתו הראויה.

והוסיף בהליכות יום ביום, שעדיף לברך שתי ברכות על מאכלים אחרים ולפטור את חלקי הקבוקים, ולא לסמוך על ההפרדה, כי יתכן שנחשב ברכה שאינה צריכה, שהרי אין דרך לאוכלם בנפרד, ועוד שכבר חל עליו שם מזונות וממשיך לאוכלם יחד, וההפרדה בתחילת האכילה לא גורמת שיחשב מאכל 'האדמה', כיון שעיקר המאכל הוא 'מזונות'. ומכל מקום באופן שאין לו מאכל אחר, רשאי לברך על הבוטן המופרד 'האדמה'.

ולגבי 'בוטנים אמריקאים' דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (אבני ישפה חלק ד סימן ל, וישמע משה חלק ה עמוד מז, אשרי האיש או"ח חלק א פרק לו אות ב), שאם הקמח הוא הטעם העיקרי, ברכתו 'מזונות', בתנאי שהטעם הוא מהקמח ולא מהמלח, ואם הקמח הוא רק תוספת טעם לבוטנים שהם העיקר, ברכתו 'האדמה'. ולמעשה במציאות בבוטנים אמריקאים מסתמא עיקר אכילתו משום הבוטנים, והקמח טפל כדי להמתיקו, וברכתו 'האדמה'.

ולדעת הג"ר שמואל יוסף שטיצברג שליט"א (שערי הברכה פרק כג ערך 'בוטנים מצופים בקמח' עמודים תקמח-תקמט) לגבי קבוקים ובוטנים אמריקאים ומאנצ'ס, כיון

באכילת פיצוחים עלול להיות טעות בברכה ראשונה או בברכה אחרונה, ולכן מובא בזאת 'טבלת טעות בברכות' מתוך ספר שערי הברכה (פרק יא עמוד רמ) האותיות בטבלה מציינות להערות בספר שמבארות את הדין

טבלת טעות בברכות

ברכה אחרונה				ברכה ראשונה							
על המתייה	על הגפן	על העץ	בורא נפשות	ברכת המזון ^א	בורא פרי הגפן	שהכל	בורא פרי האדמה	בורא פרי העץ	מזונות	המוציא	בירך על ה
לא יצא, ועיין בהערה ^א	לא יצא ^א	לא יצא ^ב	לא יצא ^ב	כדינו. ועיין בהערה ^א	לא יצא ^א	יצא ^א	ספק, ועיין בהערה ^א	ספק, ועיין בהערה ^א	יצא ^ב	כדינו	לחם
כדינו	לא יצא	לא יצא ^ב	לא יצא ^ב	יצא בברכה ראשונה של ברכת המזון ^ב	לא יצא	יצא ^ב	ספק ^ד	ספק, ועיין בהערה ^א	כדינו	יצא ^ב	מאפה ממין דגן
כדינו	לא יצא ^ב	לא יצא ^ב	לא יצא ^ב	יצא בברכה ראשונה של ברכת המזון ^ב	לא יצא	יצא ^ב	ספק ^א	לא יצא ^ב	כדינו	לא יצא ^ב	תבשיל ממין דגן
לא יצא ^ל	לא יצא ^ל	יצא ^ל	כדינו	לא יצא ^א	לא יצא ^ל	יצא ^ל	כדינו	יצא ^ל	יצא ^ל	לא יצא	פירות העץ
יצא על תזמרים בלבד ^ה	יצא על ענבים בלבד ^ה	כדינו	לא יצא ^ה	יצא רק בתזמרים, ולא בשאר הפירות ^ה	יצא על ענבים בלבד ^ה	יצא ^ה	כדינו	יצא ^ה	יצא ^ה	לא יצא	פירות שבעת המינים
לא יצא	לא יצא	לא יצא ^ה	כדינו	לא יצא ^ה	לא יצא	יצא ^ה	כדינו	לא יצא ^ה	יצא ^ה	לא יצא	פרי האדמה
לא יצא ^ה	לא יצא	לא יצא ^ה	כדינו, ועיין בהערה ^ה	לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	כדינו ^ה	לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	על דבר שהוא מזין יצא ^ה	לא יצא	מאכל שברכתו שהכל
יצא ^ה	כדינו	יצא ^ה	לא יצא, ועיין בהערה ^ה	יצא בברכה ראשונה של ברכת המזון ^ה	כדינו	יצא ^ה	יצא ^ה	יצא ^ה	יצא ^ה	לא יצא	יין
לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	כדינו	לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	כדינו	לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	לא יצא ^ה	לא יצא	שאר משקאות
יצא ^ה	לא יצא	לא יצא	כדינו	יצא ^ה	לא יצא	יצא ^ה	יצא ^ה	לא יצא	כדינו ^ה	לא יצא ^ה	אודז

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן הזוכה בהגרלת גיליון 418 בסך 100 שקל מזומן האברך המופלג הר"ר מיכאל קליין שליט"א כולל 'הלל הזקן' חניכי הישיבות נוה יעקב

שאלה: כיצד מברכין לפני אכילת צ'ולנט, ומדוע?

פירוט הדינים באופנים הבאים: צ'ולנט מתפוחי אדמה ושעועית, צ'ולנט עם קישקע (התבשל ביחד והתבשל בנפרד) ממין דגן, צ'ולנט בתוספת גריסים רגילים, גריסי פנינה, אורז, בשר, קטניות, כשאוכל הכל וכשאוכל רק חלק מהרכיבים.

מקורות: משנה ברורה (טימן רח ס"ק טו, סימן ריב ס"ק א וביאור הלכה שם), וזאת הברכה (עמוד 309), חוט שני (ברכות עמוד רכ), שערי הברכה (עמוד תריב), מאיר עוז (חלק ט עמוד 619), באר משה (חלק ה סימן נו), תשובות והנהגות (כרך ה סימן טג).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא. כל מי ששולח תשובה נכונה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחריו יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085-5377085 שוחח 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

המדור הוקדש לע"נ האשה הצדקנית מרת מלכה ע"ה בת הר"ר יצחק זאב זצ"ל נלב"ע ז' טבת ת.נ.צ.ב.ה.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. כל שיש בו:** תערובת מיני מאכלים עם מיני דגן שבא טטעם ולא לדבק, ברכתו 'מזונות' שנהפך לעיקר מפני חשיבותו.
- ב. קבוקים:** לרוב הפוסקים ברכתו 'מזונות', ויש אומרים להפריד ולברך שתי ברכות, ולשיטתם עדיף לפוטרים בברכת מאכלים אחרים. ויש שכתב שברכתו 'האדמה'.
- ג. בוטנים אמריקאים:** נחלקו הפוסקים האם ברכתו 'מזונות', או 'האדמה', ויש אומרים שתלוי מה העיקר אצלו וכנראה הבוטן הוא העיקר, ויש שכתב שהמדקדק לצאת מכל ספק יפטור בברכת מאכלים אחרים.
- ד. קרנצ':** בוטנים קרנצ' עם ציפוי מקמח אורז, וכן בוטנים עם ציפוי מקמח תפוחי אדמה, וכן בוטנים עם ציפוי מקמח תירס, ברכתם 'האדמה' שהבוטן הוא הרוב בתערובת המאכל.
- ה. מנצ'ס:** נחשב הכל תערובת אחת ומברך רק מזונות. ויש מצדדים שנחשב שתי מאכלים נפרדים ומברך על כל מאכל את ברכתו הראויה.

עדכוני הלכה

נקי מנגיעות

זחיבות: חשוב לציין דברי הג"ר משה ויא שליט"א (ט"ו בשבט ללא חרקים מהדורת תשפ"ג) שיש חשיבות גדולה לבדוק את הבוטנים המצופים (קבוקים, מצופים שוקולד, וכדומה) לוודא שאין בהם נגיעות. בסוף הקיץ ובסתיו דרושה תשומת לב מיוחדת. אופן הבדיקה: לפתוח ולבדוק כ-10%, אם נמצאה נגיעות יש לפתוח את כולם. סדר הבדיקה בבוטן רגיל, לבדוק את כולם מבחוץ, אם יש סימני כירסום או סימן חדירת תולעת, חוצים ובודקים, אם נמצאה תולעת - צריך לחצות את כולם ולבדוק מבפנים. גם אם לא נמצאה נגיעות, טוב לחצות כ-10% ולבדוק מבפנים.

נושא הגיליון הבא:

'כיצד מברכין על הצ'ולנט'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת יישר כח

לישראל דוידיאן בעל חנות 'פיצוחי בית ישראל' רחוב בית ישראל 1 ירושלים על העזרה והסיוע בבירור המציאות שנוגע לסדרת הגיליונות בנושאי ברכות הנהנין.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
בירורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823